

számára inkább elfogadható a *zagyva*, mint az önkényes jelző. Legkevésbé támogatták korábbi adatközlőim azt a mítoszt, mely szerint két nyelv keverése a megbecsülés hiányát jelzi a nyelvek szemben. Indoklásaikban azonban a legtöbben egy újabb mítoszt teremtettek, illetőleg támogattak azzal, hogy a következőket vallották: *Két nyelv keverése inkább azt fejezi ki, hogy a beszélő mindkét nyelvet nagyra becsüli.* Voltak objektív indokok is, melyek szerint a nyelvek keverése és megbecsülése nem függ össze egymással, hanem inkább szokás, megszokás kérdése.

Két nyelv keverésének okaként a nyelvek ismeretének hiányát az adatközlők 26%-a tekintette. A többség

tehát ezt a mítoszt nem támogatta. Az eldöntendő kérdésre kevesebben adtak egyetértő választ, míg a kifejtő kérdéseknél gyakrabban megjelentek az említett kétnyelvűségi mítoszok. Ennek ellenére ritkábban, de pozitív véleményekkel is találkoztam az újabb vizsgálat során, melyek a nyelvtanulás egyik lehetőségét látják a kódváltásban: *A nyelvtanulás egyik módja, természetes jelenség, helyzettől függ, haszon: két kultúrát is megismer valaki. Per pillanat én is keverem, de csak itt Nyitrán, hogy tanuljam, ragadjon rám valami tudás.*

Összegzésként és értékelésként elmondható, hogy a vizsgált elsőéves nyitrai magyar szakos hallgatók érzelmi alapú pozitív véleményeket adtak

az anyanyelvről, a magyar nyelvről. A szlovák nyelvről inkább semleges, de nem a várt racionális érveket sorolták fel. A kétnyelvűségről és a kódváltásról pedig negatív, érzelmi alapú gondolatokat fogalmaztak meg. Érdekes különbségekre mutattak rá az eltérő vizsgálati módszerek. A kétnyelvűség meghatározásában az eldöntendő kérdéseknél, a kódváltásról szóló véleményalkotásnál pedig a kiegészítendő kérdések válaszaiban jelentek meg inkább a nyelvi tévhitek. Úgy gondolom, van mit tenni a magyar szakra készülő egyetemi hallgatók körében (is), hogy az általuk leginkább támogatott nyelvi tévhitekről való gondolkodás megváltozzon.

Hozzászólás, avagy miért magyar iskolába?

Stirber Lajos
Nyugalmazott
zenepedagógus,
a komáromi Gaudium
vegyes kar karnagya,
a komáromi Selye
János Gimnázium
óraadója;
Komáromban él,
posta@sjg.sk

„Felemás beszéd felemás lélek jele.”
(Kodály Zoltán)

Elkezdődött a gyermekek iskolába való beírása, s csakhamar itt lesz az óvodába való beírás ideje is. Éppen ezért hadd ajánlom mind a szülők és nagyszülők, mind pedig a pedagógus kollégák figyelmébe Kodály Zoltánnak – számomra minden idők legjelesebb magyar nevelőjének – néhány örökérvényű „tanítását”.

Kodály Zoltán írja: „A nemzetnevelés már az óvodában kezdődik (...). Az óvoda nemzetnevelő hivatása: a tudatalatti magyarság alapköveit lerakni. (...) Az alapkövek közül három emelkedik ki: a beszéd, az ének, a mozdulat. (...) A zene és testmozgás szerves kapcsolata: énekes játék a szabad ég alatt, ősidők óta a gyermek életének legfőbb öröme (...). Aki nem játszott a gyermekkorában e játékokat, annyival is kevésbé magyar. Egy csomó jellegzetesen magyar testmozgás, szólás-, hanglejtésforma, dallam: kimaradt lelki életnek építőanyagából.”

Továbbá: én abban is Kodály Zoltánnak hiszek, hogy a gyermeket „nem volna szabad anyanyelvén kívül más nyelv-

re tanítani, mielőtt azt tudatosan nem bírja, tehát tízéves kora előtt. A többnyelvű gyermek végül egyiket sem tudja igazán.” Nekünk, kisebbségben élőknek nem kell túl messzire mennünk ahhoz, hogy Kodály igazáról meggyőződjünk. A „közegnek, amelyben élünk, az anyanyelven történő művelődés háttérbe szorulásának, sajnos, már lépten nyomon érezhető a hatása: egyre fogyatékosabb anyanyelvtudásunk, mi több: ezáltal nemzeti tudatunk is. Ennek az önpusztításnak legfőbb gerjesztői azok a szülők, akik a hazugságtól – miszerint: ha gyermekét a többség nyelvén oktató-nevelő intézménybe járattja, „az majd jobban érvényesül” – félrevezetve gyermekük-től megtagadják a magyar iskolát. Jómagam azok közül való vagyok, akik a hontalanság éveiben lettünk kisiskolások. Tőlünk nem a szüleink, hanem a korszak „gyalázatos politikája” tagadta meg (egy időre) az anyanyelvünkön való tanulás lehetőségét, ránk zúdítva a „semmit sem értek” rémületét, a „bizonytalanság” érzését, az álmatlan éjszakákat. Ennek okán bátorkodom így fogalmazni: Minden szülőnek tudatosítania kell: a gyermeket idegen nevelési vagy tanítási nyelvű intézménybe kényszeríteni, megtagadni tőle a mindenkinek kijáró alapvető emberi jogokat: a természetes fejlődés, az anyanyelven való tanulás és művelődés jogát: ma is kifejezetten bűn! Mindezek ellenére számomra is természetes, hogy a „kisebbségi” – már csak önbecsülése miatt is – tanulja és majd felnőtt korára fokozatosan sajátítsa el a többség nyelvét. De! Azt is tudatosítani kellene már, hogy gyermekeink sikeres életútját eddig sem, az Európai Unióba lépésünk óta pedig végképp nem a szlovák nyelv ilyen vagy olyan szinten való tudása, hanem – mint az Comenius óta köztudott – csakis az anyanyelven elsajátítható naprakész alapos tudás határozza meg. Tehát: az idegen nyelveknek (minden belemagyarázás ellenére) – ideértve a szlovákot is – elsajátíttatása (nem az óvoda, hanem) az iskola feladata!

Hadd idézem újfent Kodály tanár úr tanítását: „Az idegen nyelvekről nem mondhatunk le. Sőt arra kell törekednünk, hogy legalább egyet minden művelt magyar tökéletesen tudjon. De használjuk fel idegen nyelvtudásunkat arra, hogy vele magyar nyelvtudásunk nyerjen, ne veszítsen. (...) Mielőtt (...) arra törekszünk, hogy az angolt angolosan, a németet németesen beszéljük: próbáljuk meg a magyart magyarosan, minden idegen melléki nélkül beszélni.

Ha nyelvünk harangszavát repedt fazékká engedjük züllesztetni, ne csodálkozzunk, ha senki sem hallgat ránk, és elmerülünk a népek tengerében.”